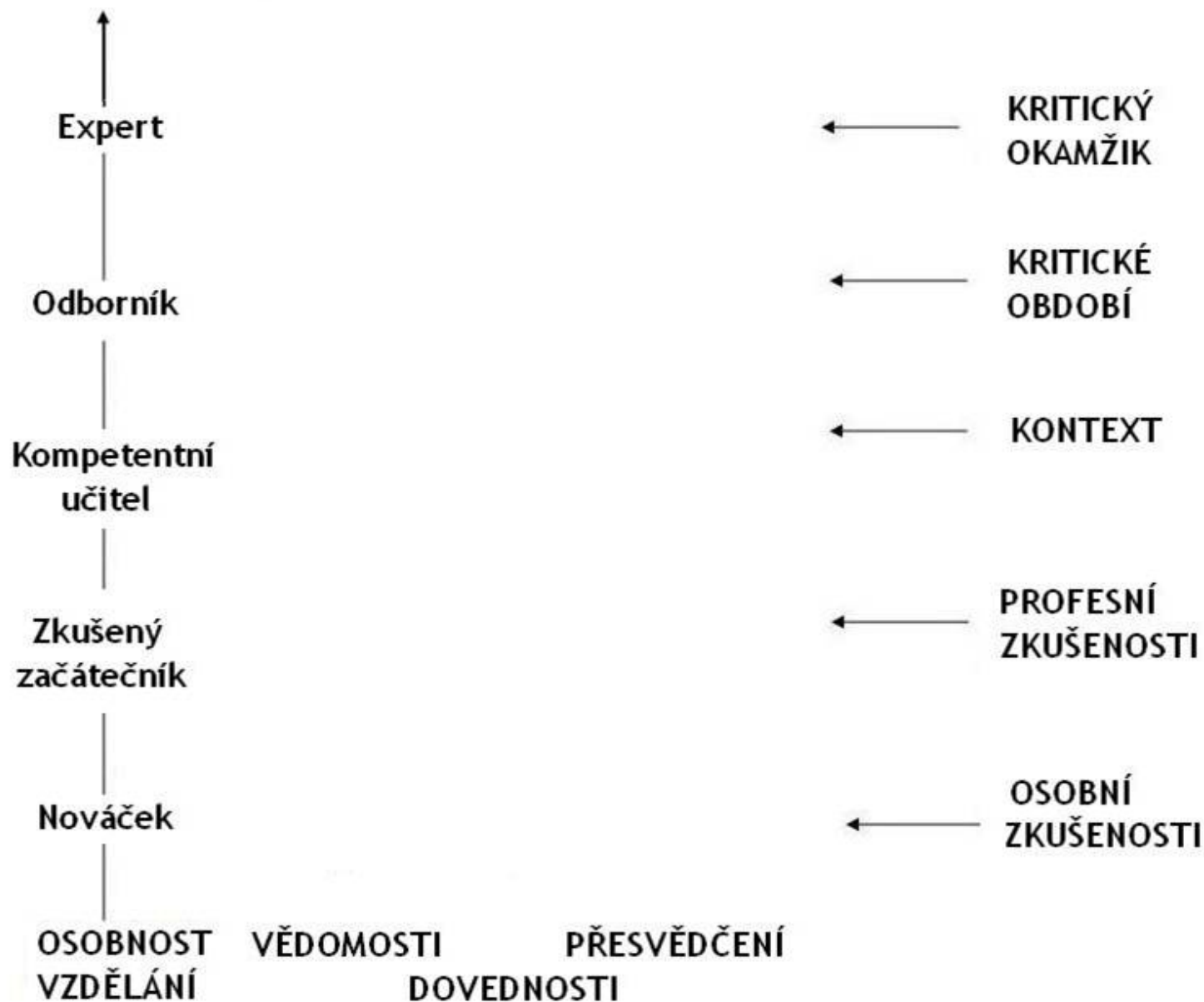

Učitel

Výzkumné otázky

- Jak učitel dospěl do současné pozice učitele experta?
- Specifické výzkumné otázky:
  - Jaká je identita učitele a jak ji učitelé vytvářejí?
  - Proč učitelé pracují na své identitě?
  - Jak se vyvíjejí názory, metody a poznatky učitele experta?

Čas (roky)	0–3		
Název období	Zkoumání terénu třídy		
Sociálně připsaná identita	Začátečník (může dělat chyby)		
Hlavní problém	kázeň ve třídě		
Publikum	třída (žáci a rodiče)		
Role	učitel/třídní učitel		
Modus	racionalita převažuje nad intuicí		
Kritické incidenty/fáze	šok z reality		

Začínající učitel

- Šok z reality (očekávání se nevyplnila)
- Zvládání disciplíny a kázně (moc)
- Nedostatečná pregraduální příprava?
- Podpora k hledání vlastní cesty
- Hledání vlastní identity učitele: verbální distancování

Strategie směřující dovnitř třídy

Strategie	Cíl strategií
Získání zpětné vazby od žáků Získání uznání od kolegů	Uspokojení z práce
Strategie péče a zlidštění Strategie morálního působení Osobnostně-sociální výchova	Pečující vztah k žákům
Oborové profilování	Vymezování se skrze předmět
Strategie důslednosti Péče o rozmanitou třídu Rutinní postupy Vynálezy Rozvoj intuitivního jednání Hodnocení Spolupráce s rodiči žáků	Efektivní výuka

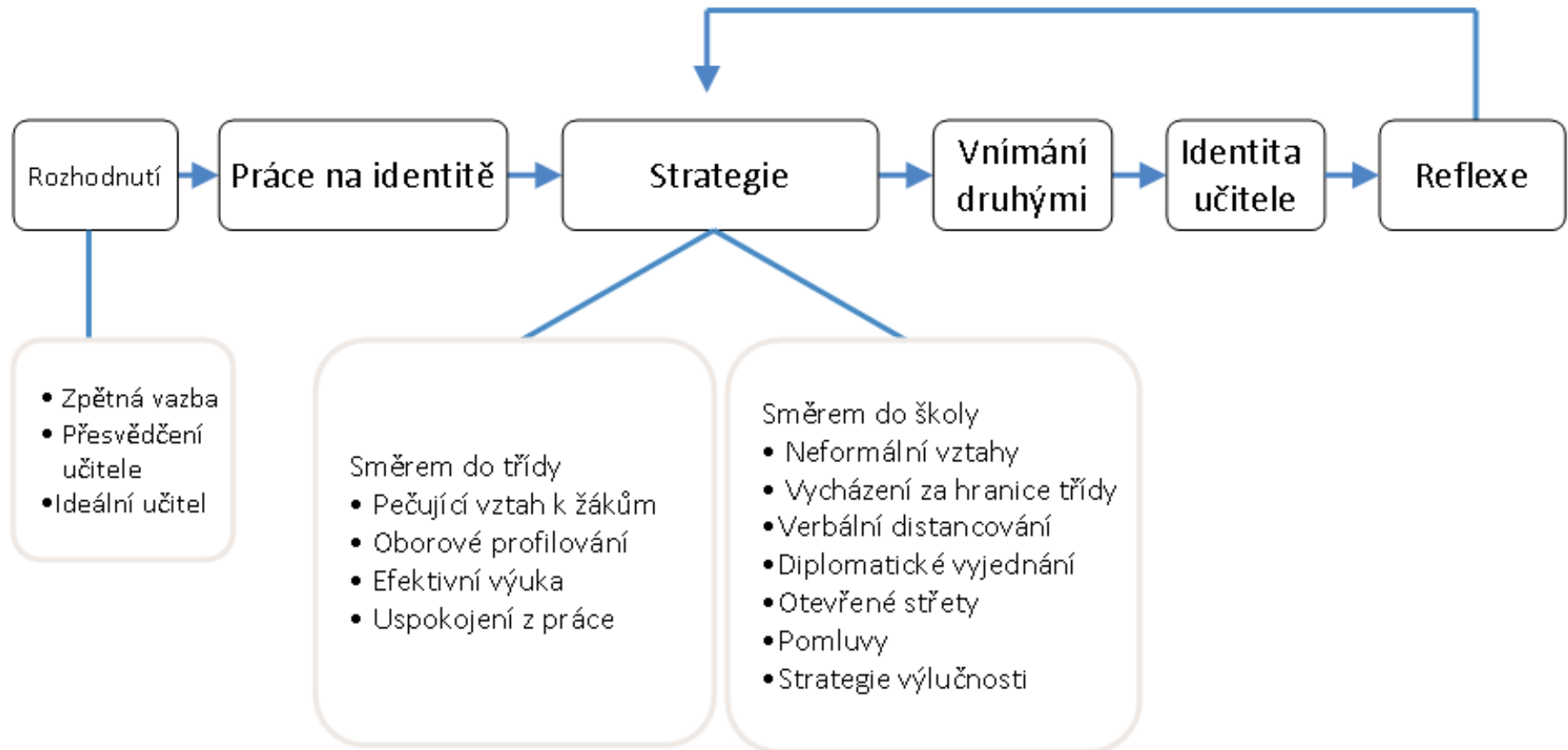
Čas se rozhodnout

- Připsána profesní identita začínajícího učitele – je dočasná
- Tlak od okolí
- Rozhodnutí: přijetí identity učitele?

Čas (roky)	0–3	3–8	
Název období	Zkoumání terénu třídy	Progresivní učitel	
Sociálně připsaná identita	Začátečník (může dělat chyby)	Progresivní učitel (pod bedlivým sledováním)	
Hlavní problém	kázeň ve třídě	předmět	
Publikum	třída (žáci a rodiče)	třída skupina učitelů vedení školy	
Role	učitel/třídní učitel	třídní učitel vedoucí skupiny učitelů	
Modus	racionalita převažuje nad intuicí	nárůst intuitivního rozhodování	
Kritické incidenty/fáze	šok z reality	hledání profesní identity	

Práce na profesní identitě učitele

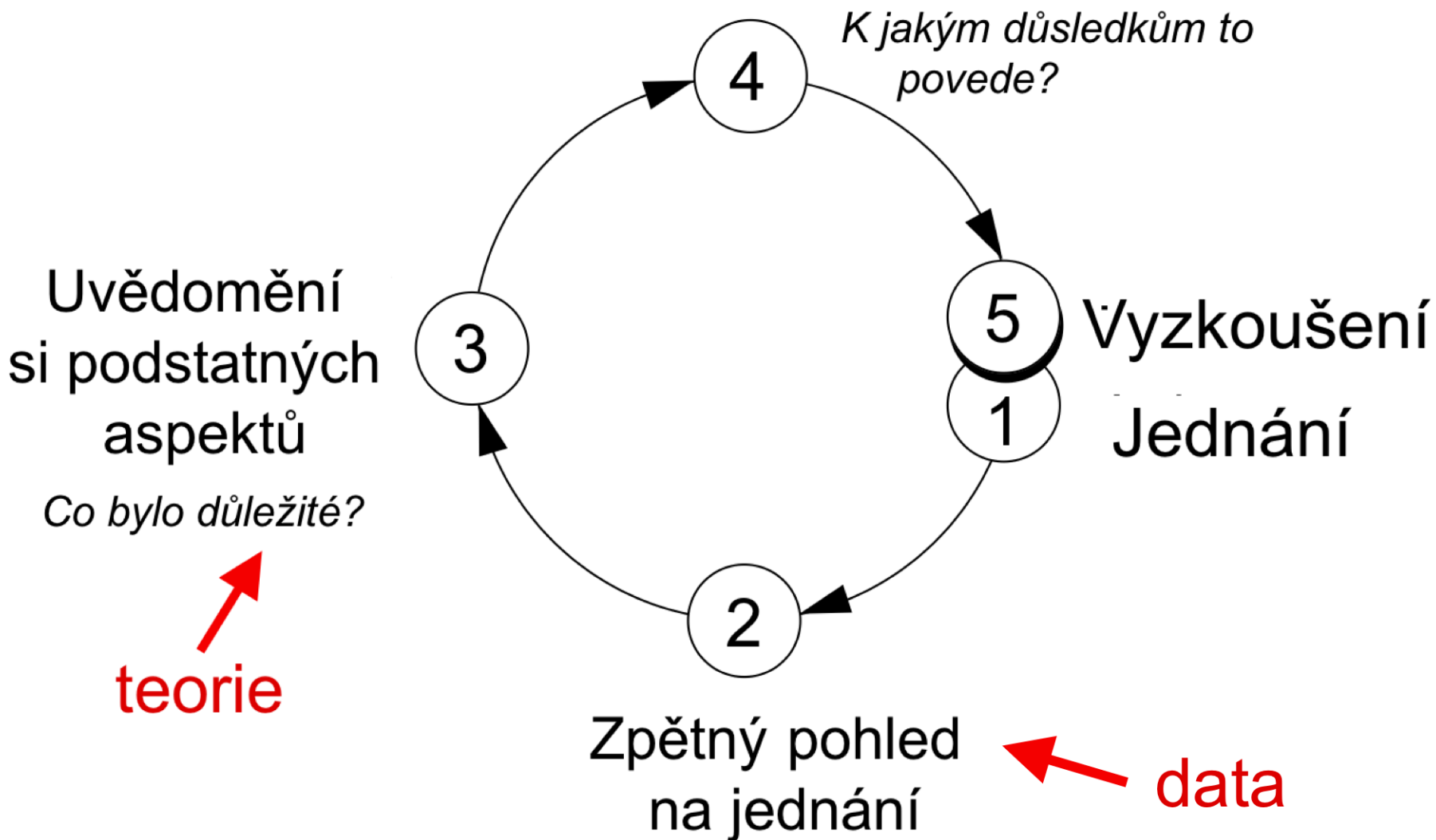
Strategie směřující do prostoru školy

Strategie	Cíl strategií
Neformální vztahy Uzavírání neformálních skupin	Navázání přátelských, osobních a profesních vztahů s kolegy
Vycházení za hranice třídy	Ovlivnění rozhodování ve škole
Verbální distancování	Vymezování skupiny
Diplomatické vyjednávání	Prosazení zájmu
Otevřené střety	Prokazování loajality vůči vedení
Pomluvy	Ochrana skupiny (soudržnost)
Strategie výlučnosti Kouzelníkův magický kufřík Mistrovské umění	Prosazení zájmu Prokazování loajality vůči vedení Ukázat výjimečnost učitele

Čas (roky)	0–3	3–8	více
Název období	Zkoumání terénu třídy	Progresivní učitel	Expertství
Sociálně připsaná identita	Začátečník (může dělat chyby)	Progresivní učitel (pod bedlivým sledováním)	Expert (může radit)
Hlavní problém	kázeň ve třídě	předmět	směřování školy/vize
Publikum	třída (žáci a rodiče)	třída skupina učitelů vedení školy	třída skupina učitelů škola širší okolí školy
Role	učitel/třídní učitel	třídní učitel vedoucí skupiny učitelů	třídní učitel vedoucí skupiny učitelů mentor
Modus	racionalita převažuje nad intuicí	nárůst intuitivního rozhodování	intuice a racionalita
Kritické incidenty/fáze	šok z reality	hledání profesní identity	osobní život

Model reflektivní praxe (Korthagen)

Vytvoření alternativních postupů

Učitel expert

- Připsána identita experta
- Publikum
- Nové role jako odměna
- Aktivní nespokojenost
- Ideální učitel
- Další vzdělávání

Identita učitele

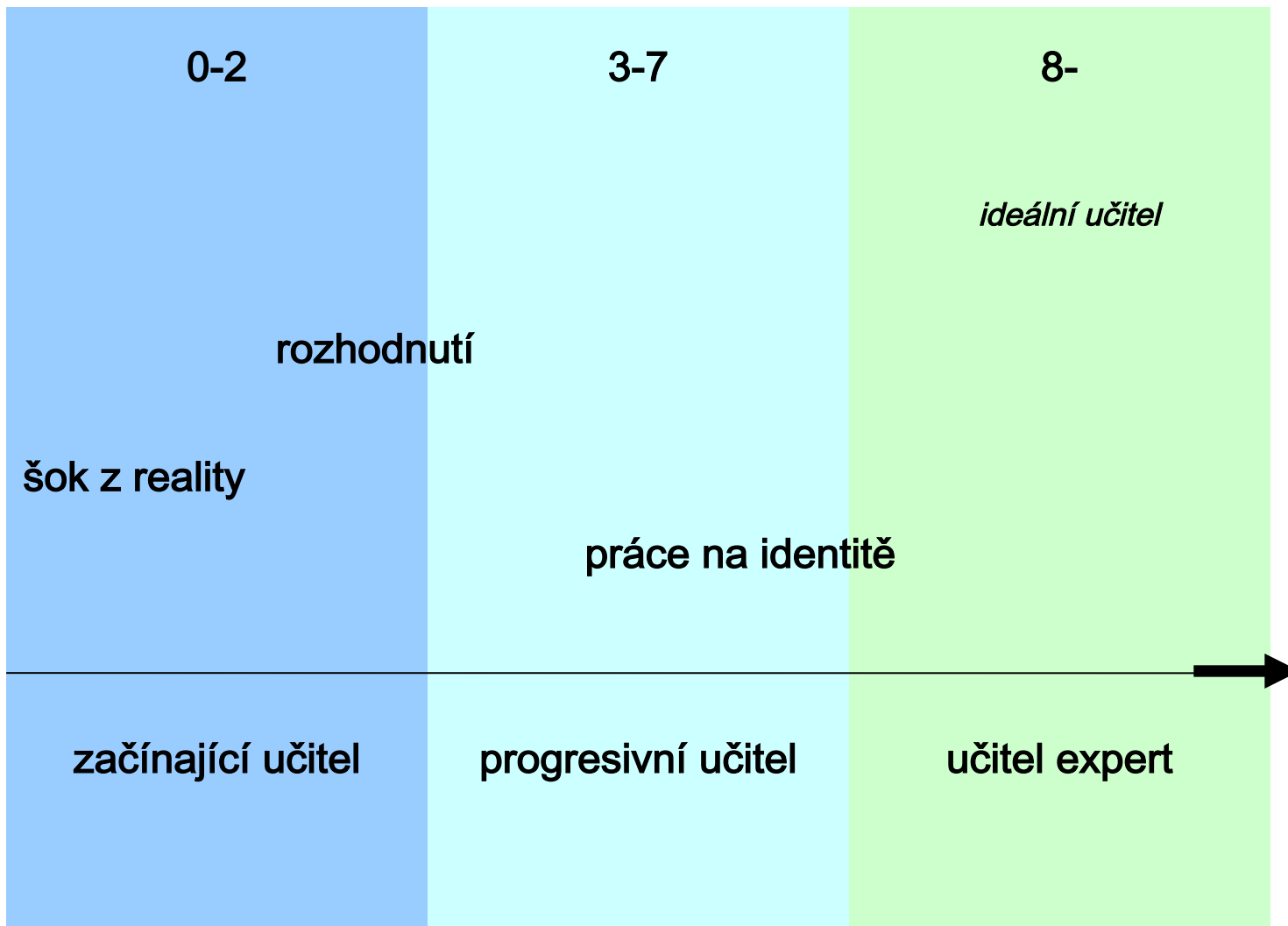
1) neexistuje pouze jedna identita

2) existují dvě dimenze při popisu identit jedince:

- *sociální*, odvozená od jeho členství v různých sociálních skupinách (učitelů)
- *osobní*, založená na specifických psychologických charakteristikách, které jedince prostřednictvím jeho vlastního osobitého vnímání odlišují od ostatních lidí

Práce na identitě

Nejpodstatnějším motorem změny a především dalšího rozvoje pro učitele bylo rozhodnutí k tvorbě vlastní identity. Snow a Anderson (1987) to nazývají jako *práce na identitě*, což zahrnuje aktivity k vytvoření, prezentování a zachování identit.

0-2

3-7

8-

rozhodnutí

šok z reality

práce na identitě

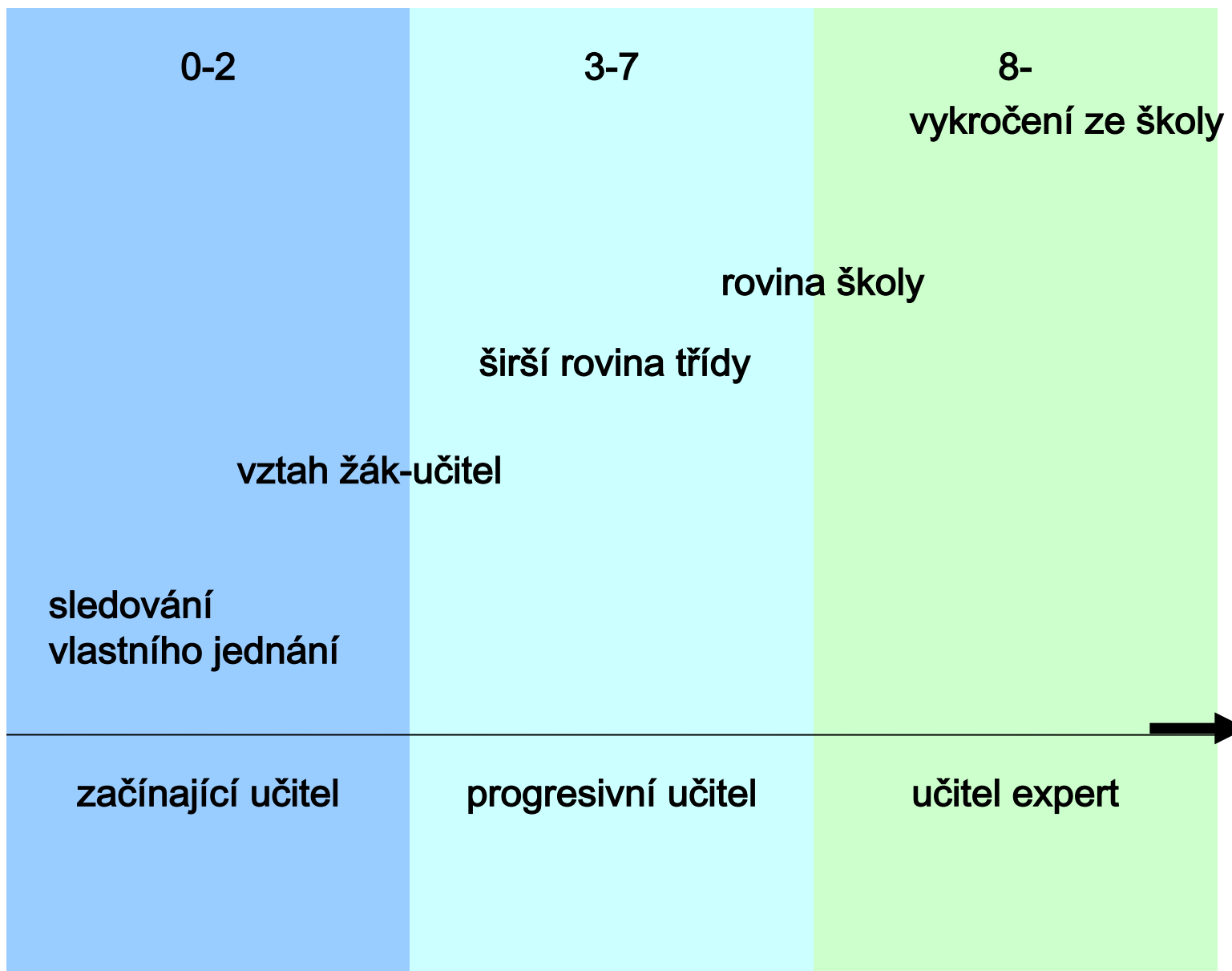
ideální učitel

začínající učitel

progresivní učitel

učitel expert

0-2

3-7

8-
vykročení ze školy

sledování
vlastního jednání

širší rovina třídy

rovina školy

vztah žák-učitel

začínající učitel

progresivní učitel

učitel expert

Shrnutí příběhu

- Vývoj profesní identity učitele
- Rozhodnutí: Jakým chci být učitelem?
- Podpora okolí
- Aktivní nespokojenost
- Osobní přesvědčení učitele

KVALITATIVNÍ VÝZKUM V PEDAGOGICKÝCH VĚDÁCH

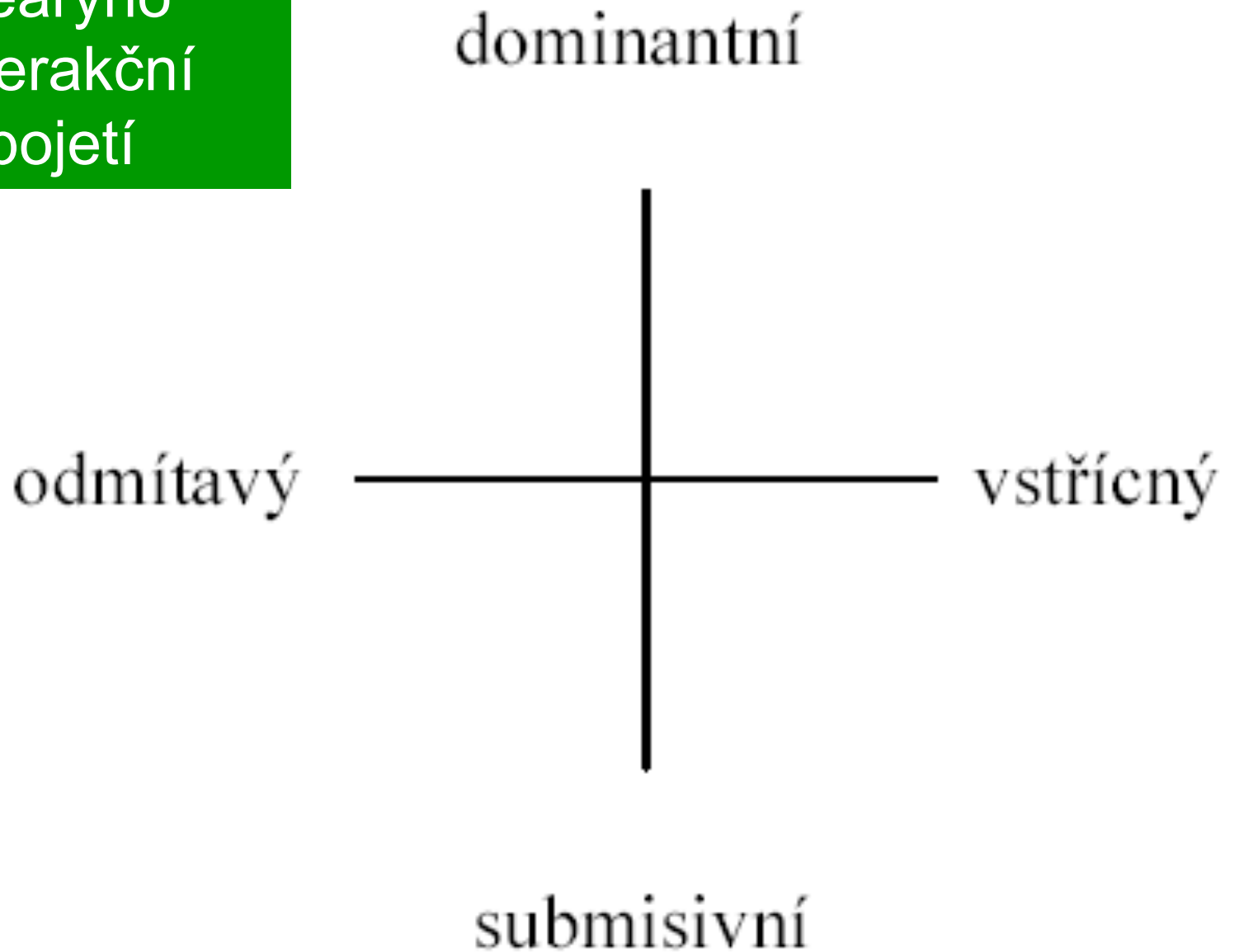
Roman ŠVAŘÍČEK
Klára ŠEĎOVÁ
a kol.

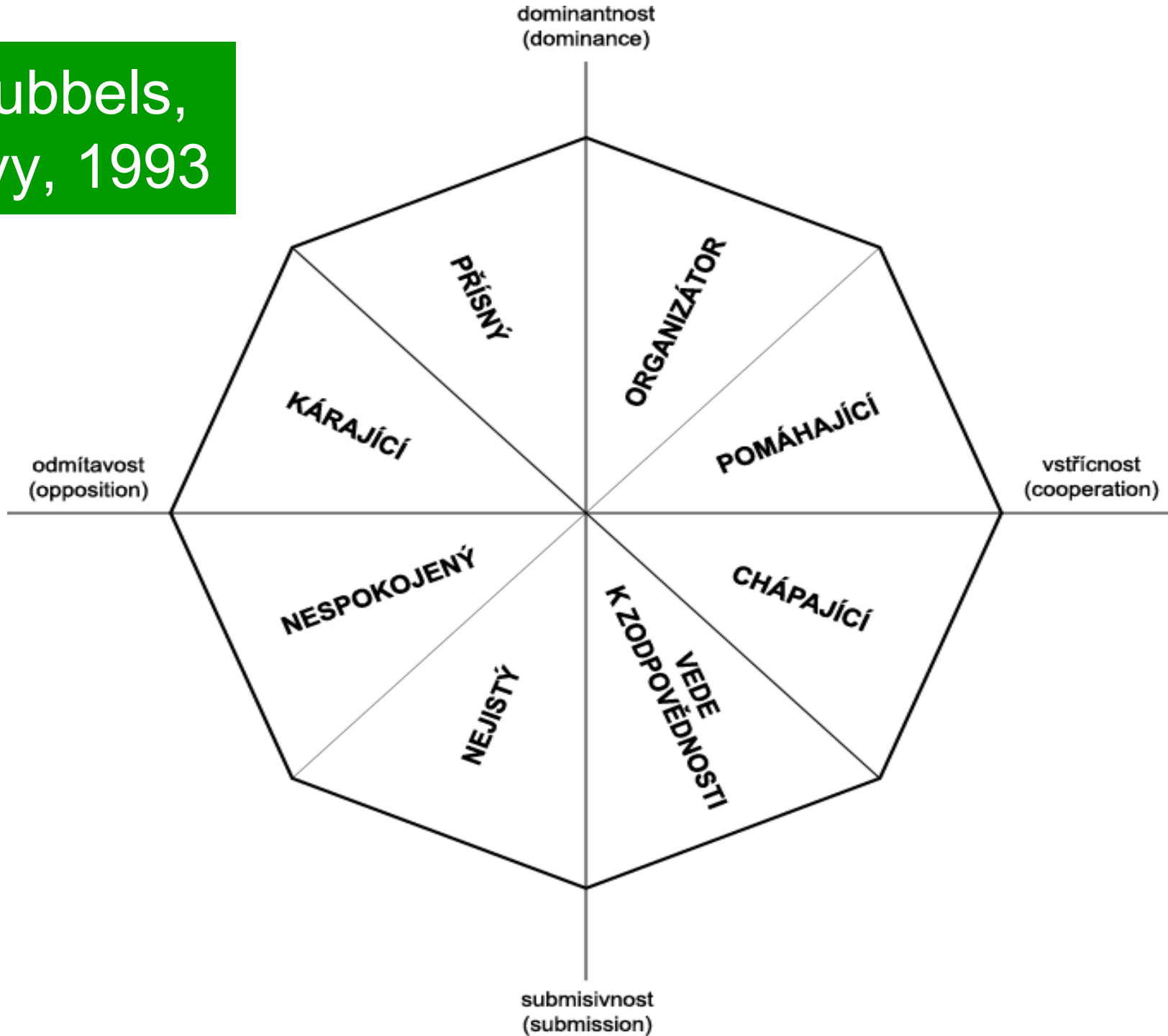

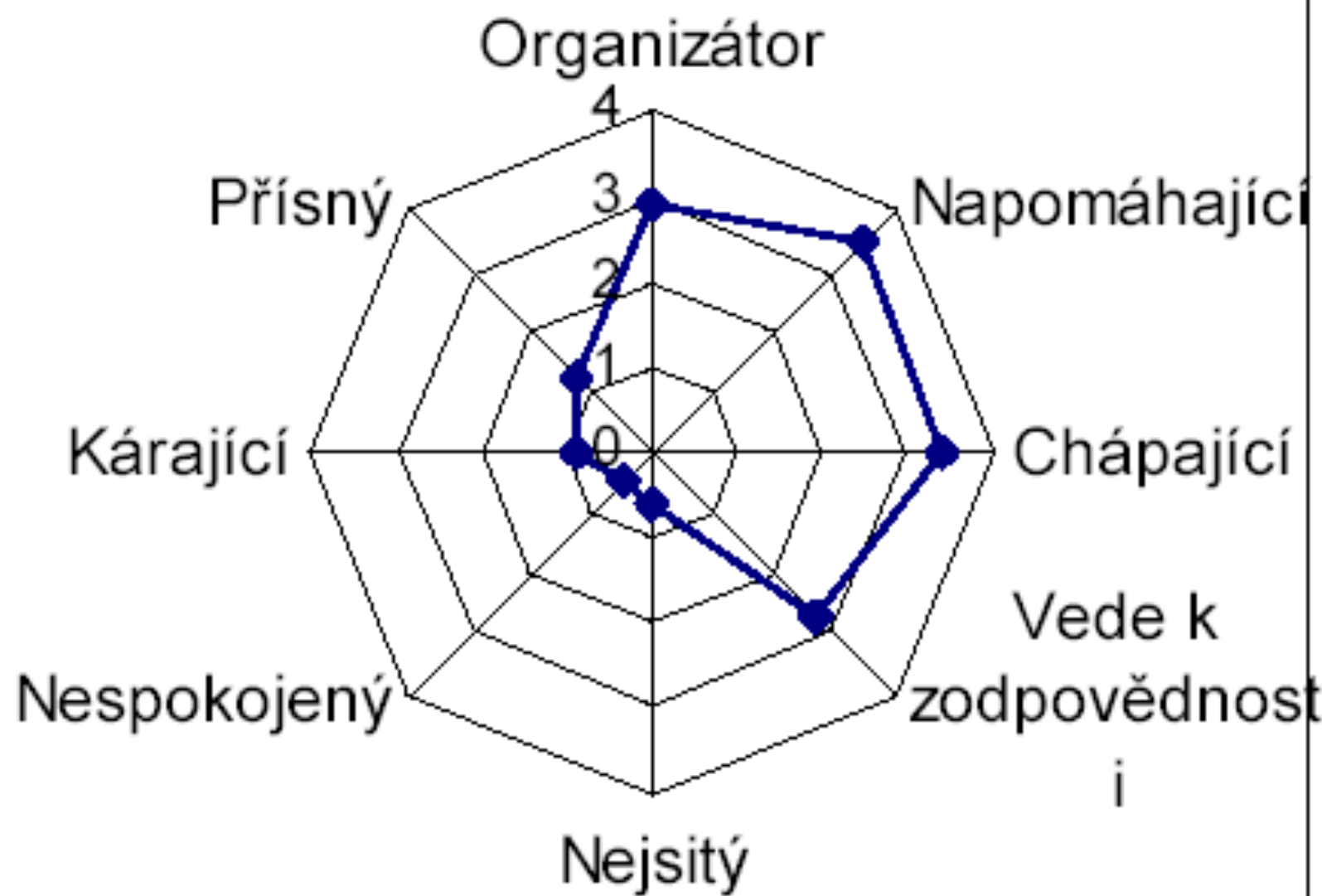
Švaříček, Roman. Pomluvy jako mikropolitická strategie učitelů základní školy. *Studia paedagogica*, 2009, roč. 14, č. 1, s. 87-108.

Learyho
Interakční
pojetí

Wubbels, Levy, 1993

Klíčové dovednosti učitele

- Plánování a příprava hodiny
- Realizace vyučovací hodiny
- Řízení vyučovací hodiny
- Zajištění adekvátního klimatu třídy
- Zjednání kázeň
- Hodnocení prospěchu
- Reflexe vlastní práce a evaluace

Nejčastější formy nekázně ve třídě

Nadměrně hlučné povídání	38%
Neverbální chování nevhodné vzhledem k zadání	24%
Vedlejší hovory	23%
Nevhodné použití pomůcek	20%
Nedovolené jídlo, pití	12%
Pohyb ve třídě	11%
Vrtění se žáků, neklidné poposedávání	9%
Hlasitý provokativní smích	6%
Přerušení učitele	5%
Fyzická agrese	2%
Ničení pomůcek a vybavení	1.5%
Neuposlechnutí učitele	1.5%
Podvádění	1.5%
Napadení žáka	1.5%
Napadení učitele	1%

Reakce začínajícího učitele na nekázeň

Příkaz žákům k ukončení („Už toho nechte“)	61%
Napomenutí	25%
Vyřčení pravidel	24%
Pohyb učitele k žákům	20%
Vyžadování po žácích, aby pokračovali v práci	16%
Výhrůžka	10%
Výraz v obličeji	8%
Dramatická pauza	7%
Gesto	5%
Přesazení žáka	3%
Humor	2%
Dotyk	1%
Posměch	1%
Trest	1%

Další vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP)

- Kritické myšlení (CRWCT)
- NIDV (Národní institut pro další vzdělávání)
- PAU (Přátelé angažovaného učení)
- KVIC Nový Jičín
- Schola Servis Prostějov
- Pedagogické centrum Vysočina